

Harestufamilien Monsruds illegale aktivitet i krigsårene 1940–1945

Av Kari Lindstad Mack

**Josef (til venstre) og Rolf Monsrud fotografert i 1995. Karene har mange minner fra en farefull innsats under andre verdenskrigen.
Foto: Edel Monsrud.**

Under den andre verdenskrigen hadde norske motstandsfolk stor aktivitet i Nordmarka. Garden Monsrud i Harestulia lå i nordenden av dette området. Kari Lindstad Mack forteller her hvordan Monsrudfolket kom til å spille en betydelig rolle i det norske motstandsarbeidet.

Motstandsarbeidet i lokalsamfunnet var helt avhengig av hjelpere – mannen eller kvinnen i gata. Grunnfjellet i norsk motstand var holdningskam-

pen, viljen til ikke å la seg nazifisere. I tillegg et intenst ønske om at Norge igjen skulle bli et fritt land. Den våpenløse motstanden var så sterk fordi lojaliteten til demokratiet var så godt rotfestet. Sjelden har så mange kjent så sterkt personlig ansvar for utviklingen videre. Denne fellesfølelsen var grunnfjellet under all norsk motstand, også for familien Monsruds uvurderlige lokale sikringstjeneste i å verne og sikre radiostasjonene Gullfax og Beta og mye mer.

Harestulia

Trygve Christensen skriver i sin bok «Marka og krigen» at Harestulia trolig er det området i Nordmarka hvor det foregikk mest i krigsårene. Han oppsummerer flere aktiviteter som foregikk her, alt sammen innenfor et lite område på ti kvadratkilometer.

– Her kjempet norske styrker fra Stryken og nordover langs riksveg 4 en tapper kamp våren 1940.

– Fra Rudsetra sendte Einar Hagness og hans hjelpere på radiostasjonen Beta. Beta er den radiosenderen i Norge som hadde lengst levetid, fra 1942 og til krigens slutt.

– Ved Paradiskollen og Vringen mottok Beta-karene slipp.

– Langpiperen og Stormyra var droppeplass for Milorg 13 og Oslogjengen, blant annet med et våpenslipp nyttårsaften 1944.

– Gården Monsrud var en tid base for Secret-Service stasjonen Gullfax med telegrafisten Hjelm Waage Thurn-Basberg som operativ leder fra mai 1944 til krigens slutt.

Familien Monsrud var innblandet i samtlige hendelser.

En sammensveiset familie

Gården Monsrud ligger i Harestulia, sør-øst for Harestua stasjon. Cirka 1 kilometer øst for garden ligger Rudsetra.

Ved krigsutbruddet i 1940 besto familien Monsrud av foreldrene *Bertha* og *Jørgen* og syv barn. *Åge* var eldst med 21 år, så fulgte *Rolf* 19, *Josef* 17, *Magda* 15, *Karl* 13, *Trond* 11 og yngstegutten *Bjarne* på 8 år.

Garden Monsrud var dekningssted for stor illegal aktivitet. *Bertha* og *Jørgen* Monsrud var avgjørende for at dette skulle lykkes. – Mor spurte aldri om hva vi drev på med, forteller *Josef* og *Rolf* idag, 50 år etter krigens slutt. Likevel ante hun alt som foregikk i huset, omkring på gården og i skogstraktene lenger øst. *Josef* og *Rolf* betegner denne tiden som å leve «under høytrykk».

De hadde gård med dyr – det var derfor ikke bare å flykte. Familiefaren

Jørgen Monsrud var motstandsmann både i vilje og kraft. Allerede etter kampene på Harestua og Stryken samlet han sammen såvel norske og tyske våpen som annet utstyr som ble liggende igjen på slagmarken. Våpnene ble pusset opp og de kom senere til anvendelse i den illegale virksomheten.

Radioapparater som folk ikke ville levere fra seg, tok *Jørgen* imot, lagret dem og formidlet nyhetene videre. *Jørgen* var en sterk person som hadde samlende kraft, og han var aktiv under hele krigen. Da svigersønnen *Edvard Iversen* og *Rolf Frogner* måtte flykte fra landet fordi de visste for mye, var det *Jørgen* som skaffet dem mat og nyheter mens de oppholdt seg i ei hytte ved Fjellsjøen. Her holdt de seg skjult inntil det ble ordnet med los for dem fra Oslo. Takket være *Jørgens* store innsats fikk flukten et heldig utfall. Brødrene minnes sin far som uredd og kaldblodig. Da han hjalp *Edvard* og *Rolf* ned til Hakadal stasjon hvor de startet på sin flukt mot Sverige, sa han spøkende til guttene i stundens alvor: «Sett på dere slips når dere skal reise utenlands».

Tysk razzia

Brødrene Monsrud forteller om en høstdag 1943 da en tyskertropp foretok razzia på Rudsetra. Her brøt de seg inn og romsterte verre, men fant ikke noe mistenkelig. Tilbaketuren la de 20–30 kampklare tyskerne, som var tungt bevæpnet, om *Monsrud*. Mor *Bertha* var på veg opp til annen etasje, men ble kastet brutalt ned på kjøkkengulvet av de fremstormende soldatene. I annen etasje hvor sønnene «sov», kom en tysker bort til senga til eldstegutten, *Åge*, og spurte etter legitimasjon. «Den ligger i jakka mi», svarte *Åge* og snudde baken til tyskeren. *Josef*, som nylig var sluppet ut fra fengslet i Møllergata 19 i Oslo, hadde ikke legitimasjon. Han snappet *Åges* legitimasjonskort fra jakkelommen hans, og det ble godtatt. I et hjørne av rom-

Monsrud slik gården så ut i 1993.

Foto: Rolf Monsrud

Dette er Bertha og Jørgen Monsrud. Paret er fotografert i 1963. Jørgen døde 91 år gammel i 1979, Bertha døde 85 år gammel i 1981. Foto: Rolf Monsrud.

met sto to rifler. Veslebror Trond var snar, nappet riflene og la dem ved siden av seg i senga og «sov» videre. – Omsider dro tyskerne sin veg med uforrettet sak.

Mens razziaen sto på, opptrådte Mor Bertha nede på kjøkkenet med den største ro. Historien vitner om hell og kaldblodighet i dramatiske situasjoner.

Provokatører og årvåkenhet overfor disse

Rolf og Josef husker begge en natt det kom en provokatør til gårds. Han ville ha hjelp til å komme over til Sverige, i tillegg spilte han svært forkommen. Klær og skotøy vitnet om at mannen ikke kunne ha gått så langt. Dette gjennomskuet mor Bertha med en gang, men han fikk rom for natten. Familien registrerte at den fremmede undersøkte skuffer og skap der han lå.

Dagen etter sa Bertha: «Vi må ringe til lensmannen for vi tør ikke ha fremmede i huset.» – Da tok det ikke lang tid før mannen forsvant, forteller Rolf.

Radiostasjoner

Radiosenderne *Beta* og *Gullfax* tilhørte *SIS-stasjonene*. Det betyr Secret Intelligence Service, og var en hemmelig britisk etterretningstjeneste. SIS-agentene hadde ordre om å unngå kontakt med Milorg og Milorgs radiostasjoner som sendte sine meldinger til SOE og FO2 i London. SOE betyr Special Operations Executive, med oppgave å iverksette hemmelige operasjoner bak fiendens rygg i okkuperte områder.

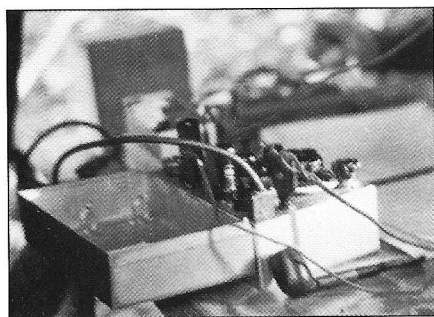
Radiosenderen Gullfax

Josef forteller at i april 1944 landet *Hjelm Waage Thurn-Basberg* og *Asmund Vestgård* i fallskjerm ved Sylling i Lier. De hadde radiostasjonen *Gullfax* med seg. Denne flyttet de rundt i Nordmarka med meget god hjelp av Løvenskiolds skogvokter, *Trygve Viste Bagåsen*. I ett og et halvt år sto han på lønningslista hos Løvenskiold, men han var avgitt til «illegalt bruk» på full tid. Hele perioden var Bagåsen nestkommanderende til Thurn-Basberg, godt hjulpet av Josef Monsrud.

Hovedkvarteret til *Gullfax* var Veslestua på Monsrud. Forflytningen foregikk mest pr. sykkel – krigens *uvurderlige* framkomstmiddel. Det ble også mange tunge bærer på ryggen. Frakting av akkumulatører var en del av de fleste radioagenters liv. De var tunge, lekket syre, ødela ryggsekken og måtte lades uten å vekke mistanke.

Veslestua på Monsrud fotografert i 1993. Det var her Gullfax hadde sin hovedbase. Foto: Rolf Monsrud.

**Dette er radiosenderen Gullfax, fotografert like etter frigjøringen.
Foto: Hjelm Waage Thurn-Basberg.**

Strømforsyning til radiosenderne

Josef og Rolf mener at for mange radiostasjoner var strømforsyningen like problematisk som selve sendingen.

Batteriener ble båret ned til gamle Harestua Sag. Der sto batteriladerne på døgnet rundt. Et ladet batteri varte en par-tre dager. Det måtte alltid være to ladde batterier når senderen var i drift.

Batteriener sto på ekspedisjonskontoret på saga. Mange folk så dette – ingen sa noe. Familien Monsrud la inn ett lyspunkt i peisestua og ett på kjøkkenet – og hadde derfor en legitim grunn til å lade batterier.

Viktige meldinger

Gullfax med Thurn-Basberg som leder sendte mange viktige meldinger til SIS, blant annet om de topphemmelige tyske miniubåtene som ble losset i Moss og sendt videre med jernbane til Åndalsnes. Selv var de ikke klar over hvilken sensasjon meldingen gjorde i London! Ifølge Bjørn Rørholts bok «Usynlige soldater», var Gullfax den eneste stasjonen som fikk opplysninger direkte fra et høyere tysk hovedkvarter – Wehrmachts hovedkvarter på Lillehammer.

Kurerer

For å få nyheter måtte noen komme med dem. Kurererene kom enten sykkelende fra Oslo, eller med toget. Utallige meldinger ble sendt, kamuflert som bokpakker til «Torstein Haugestad, Harestua.» Josef Monsrud hentet pakkene hos postmester Olaf Skøyen på Harestua postkontor og bragte dem videre til Thurn-Basberg.

Bare radio kunne få ilmeldinger raskt nok fram, men dessverre kan alle radiosendinger høres og peiles. Det ble en stadig kamp på liv og død med Gestapo. En tid så det håpløst ut. Sommeren 1941 var bare en eneste radio-

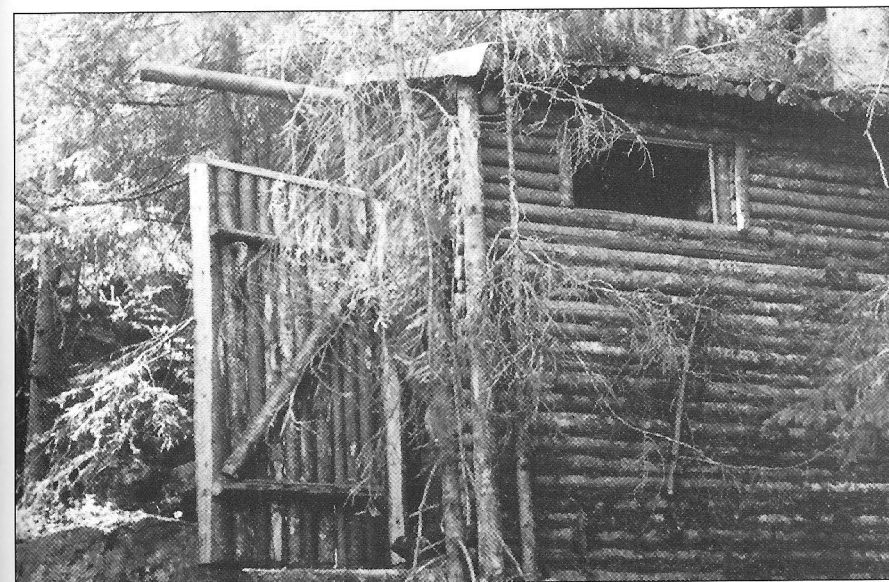
stasjon i drift i Norge, nemlig Skylark B. Ved kapitulasjonen i 1945 var 37 SIS-stasjoner i aktiv drift, skriver Bjørn Rørholt i «Usynlige Soldater».

Tysk «vaktbikkje»

Det tyske peileflyet Storcken var stasjonert på Gardermoen. Så snart signaler fra radiosendere ble oppdaget, var Storcken på vingene for å grovpeile. Det lå på høyden av Piperåsen, slo av motoren – og folk hørte ikke en lyd. Deretter overtok de tyske peilebilene. Når de hadde lokalisert senderen så nært som mulig, ble oftest to personer sendt ut med bærbart peileutstyr og med rammen i sekken for å peile helt nøyaktig.

Fare på ferde

I denne situasjonen beskyttet familien Monsrud Gullfax og Beta. Rolf er handicappet og måtte bruke to stokker for å komme seg fram. Når senderne var igang, satt han nede ved hovedveien og betraktet trafikken. En gang fikk han melding av en kamerat, Karsten Vangen nede på Stryken, at en mystisk varebil hadde stoppet og satt av to menn med ryggsekk. Neste

**Senderhytta ved Lønndalstjern i Nordmarka. Gullfaxsenderen var plassert her ei tid. Bildet er fotografert like etter frigjøringen.
Foto: Hjelm Waage Thurn-Basberg.**

gang bilen viste seg, noterte Rolf nummeret A-12477. Ved nærmere undersøkelse viste det seg å være tyskere med peileutstyr. Rolf sørget for at det heretter ikke ble sendt morsetegn til eller fra Beta på Rudsetra eller Gullfax i Veslestua på Monsrud.

Radiostasjonene ble raskt forflyttet til et annet sted i Nordmarka. Totalt var ca. 50–60 personer på en eller annen måte med på å løse den enkelte radiostasjons oppgaver.

Josef Monsrud forteller at etter frigjøringen var Thurn-Basberg i kontakt med tyske peilespecialister. De fortalte at det var umulig for dem å fange Beta og Gullfax. Hver gang tyskerne hadde peilet dem nøyaktig inn og skulle slå til – ja, så hadde de forflyttet seg. De var ett hakk foran tyskerne hver eneste gang.

Josef minnes godt at tyskerne, etter krigens slutt i Frankrike, ville overføre et stort antall peilespecialister til Festung Norwegen hvor Terboven forberedte Norge som siste skanse. Ordren de fikk var klar: «Skyt ned radiosenderne og deres mannskap.»

Betasenderen og lederen Einar Hagness

Radiosendere var derfor høyprioritert vilt for Gestapo, og risikoen og tapene tilsvarende høye, skriver *Einar Hagness* etter krigen.

Einar Hagness var utdannet tannteknikker i farens firma. Som juniorsjef hadde han ganske frie tøyler, men flere i firmaet lurte på hvorfor han var så lite å se på kontoret.

Betasenderen ble fraktet fra England med båt til Ålesund, og derfra med båt til Oslo. Etter mye strev og bomturer til Rudsetra, fikk de sin første kontakt med SIS-London i november 1941.

En ubeskrivelig lettelse og stor glede spredte seg – ikke bare i Norge, men også på britisk side. SIS i London hadde vært uten kontakt med Oslo i over ni måneder på grunn av at senderen Oldell ble tatt i mars 1941, skriver Bjørn Rørholdt i «Usynlige soldater.» Den første *telegrafisten* på Beta var *Rolf Bjørgan*, senere kom mange til.

Titt og ofte satt Rolf Monsrud og Einar Hagness i storstua på Monsrud og chiffrerte meldinger, mens mor Bertha serverte hjemmebakket brød og kaffe-erstatning – noen ganger til og med ekte kaffe, forteller Rolf.

En dramatisk hendelse utspant seg høsten 1944 øverst i Sørkedalen da Einar Hagness og Gustav Piene skulle forflytte Betasenderen. Tungt lastet på syklene ble de etterfulgt av en tysk bil med mange politisoldater. De kastet seg av syklene, og løp ut i skogen på hver side av veien. Mange dramatiske hendelser ble karene utsatt for, men de reddet livet sitt ved snarådighet og sin gode fysiske form.

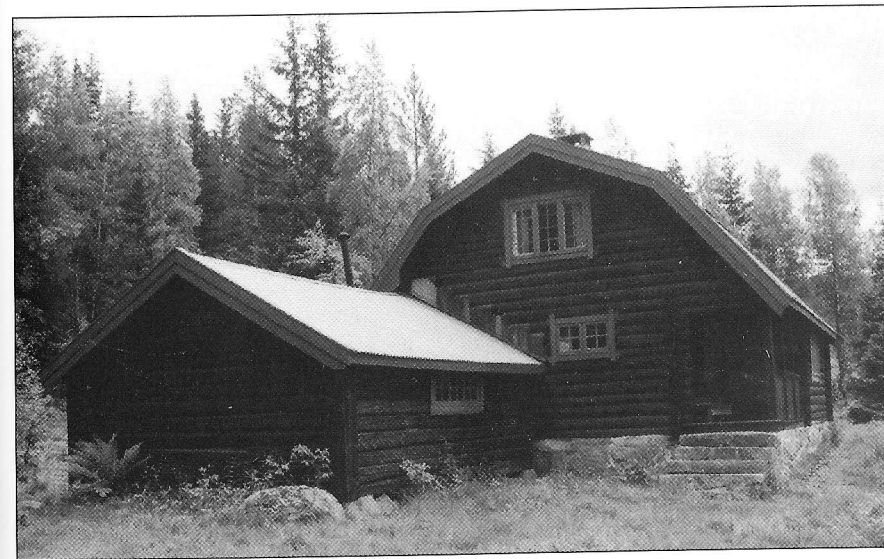
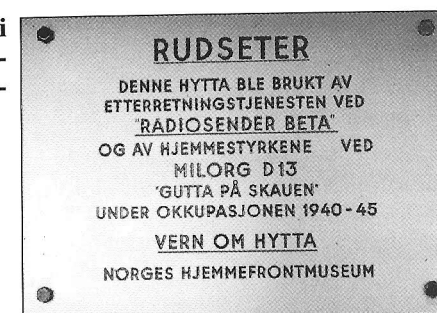
Ringer av komplikasjoner fulgte denne episoden, og Einar Hagness ble nødt til å gå «under jorden». SIS i London ba agentene opptre med den største forsiktighet for de forsto at Gestapo nå var på sporet etter senderne Beta og *Corona*.

Disse to stasjonene samarbeidet gjennom tykt og tynt resten av krigen. Helt på slutten av krigen, i mars 1945, endte det med tragedie for Corona på Movatn, hvor tyskerne overrumplet senderfolkene. Operatøren *Arne Eikrem* og vaktmannen *Carl August Nerdrum* ble skutt i kamp på stedet.

Denne kombinasjonen av to uavhengige stasjoner var stikk i strid med Londonkontorets prinsipper. Ordningen hadde sine mangler, men den hadde også sine fordeler. Da Betasenderen var i vanskeligheter, var det Corona som ordnet opp og fikk den på lufta igjen.

Under ser vi Rudsetra slik den er i dag. Bildet til høyre viser en informasjonstavle som Norges Hjemmefrontmuseum har satt opp her.

Begge foto: Sissi Jorde, Harestua.

Skipsspionasje

Brødrene Monsrud forteller at hovedtyngden i Einar Hagness' motstandsarbeid var skipsspionasje. Han visste alt som foregikk på Oslo havn. Kontakten på brygga var en kaptein på en av taubåtene. «Postkassen» var et toalett i Sjøfartsbygningen, med en uthulning i karmen over døra. Her var «vanntette skott». Etterretningsfolkene var skilt fra radiofolkene. Bindeleddet var en «hemmelig postkasse», skriver Rørholt i «Usynlige soldater».

Brødrene Monsrud forteller at deres gode venn og kamerat Einar Hagness er en av de høyest dekorerte SIS-agenter.

Hvordan skaffe nødvendig utstyr til å holde radiostasjonen igang?

Slipptjenesten sørget for radiostasjonens drift. Josef forteller at lederen for radiosenderen bestilte utstyr fra London, blant annet krystaller, kodeutstyr, morsenøkkkel, hodetelefoner m.m. I tillegg personlig utstyr som mat, klær, penger, ja, sykkeldekk fikk de også fra England. Sykkelen var framfor alt radiofolkenes framkomstmiddel ved siden av deres egne «undersåtter».

Gummistøvler var også nødvendig utstyr. Monsrudbrødrene minnes at Gullfax og dens hjelpere tok imot seks-sju slipp fra etterretningstjenesten i London.

Våpenslipp og våpenfrakt med besvær

Betaledelsen var innblandet i flere andre organisasjoner, deriblant Milorg. Stormyra øst for Harestua var valgt ut som droppeplass for flyslipp, og nyttårsaftnen 1944 fikk Milorg to flylaster med blant annet mye våpen. Med mye slit ble dette fraktet til Rudsetra, derfra med god hjelp av Josef og Trond Monsrud med hesteskyss ned til riksvegen.

Her ble nervene satt på prøve. Bilen som skulle frakte sakene videre, ville ikke starte i den bitende kalde vinternatten. Mor Bertha kokte vann for å tine opp radiatoren, men forgjeves. Den første bilen som kom, ble stoppet i håp om å få hjelp. Lite ante de at dette var en tysk lastebil med soldater. Det utroligste er ikke bare at de fikk hjelp, de hadde tross alt tre tonn med våpen og diverse utstyr på bilen. Tyskerne hadde en stål-wire som ble nytet til slepingen. På spørsmål om hva vi hadde i lasten, svarte vi poteter. Det hastet derfor med å komme avgårde slik at potetene ikke skulle fryse. Tyskerne trodde oss. Det er vel dette som kalles englevakt, forteller Erik Erichsen, svogeren til Einar Hagness.

Monsrudkarene var med på mange flyslipp. Her er to bilder fra et slipp ved Krokstjernmyra høsten 1944. Øverst er sendinga lagt i en fallskjerm. – Under er slippet mottatt. Fra venstre ser vi Josef Monsrud, Karsten Vangen, Edvard Eide og Einar Hagness.

Nervepress for unge gutter

En kan med rette spørre hvordan de unge Monsrudbrødrene klarte å takle alle de svært dramatiske og livstruende situasjonene motstandsarbeidet bragte dem opp i. Josef sier – med ettertanke: «Vi var nok for unge, og for stort ansvar ble lagt på uerfarne unggutter.» Han var bare 17 år i 1940. Prisen han har betalt for denne innsatsen har vært ekstrem høy – reprise på opplevelser og mareritt om dette i mange, mange år etterpå.

«Osvaldgruppa»

Det totale bildet blir nok enda klarere når Josef sier litt om sin aktivitet i «Osvaldgruppa», der Asbjørn Sunde var leder. Dette var en viktig sabotasjeorganisasjon i Norge under den annen verdenskrig. En gruppe av motstandskjempere som sjelden blir feiret eller tatt fram i lyset.

Grunnen til dette kan være flere. En av dem var at flere av lederne i organisasjonen var kommunister. De kom derfor i et kontroversielt lys under den kalde krigen. En annen grunn var at de kvinner og menn som deltok, i utpreget grad kom fra vanlige yrker som sjøfolk, bryggesjauere og bygningsarbeidere. Disse hørte ikke til dem som vanligvis skriver bøker eller har hatt lett tilgang på media. Muligens derfor er deres historie lite kjent.

«Osvaldgruppa» besto på det meste av 180 personer. Dette var trente folk, mange av dem soldater som hadde deltatt i den spanske borgerkrig 1936–39. I årene 1941–44 gjennomførte denne sabotasjeorganisasjonen rundt 100 aksjoner mot okkupasjonsmakten. Denne gruppen var dermed i disse årene, sammen med kompani Linge, den dominerende sabotasjeorganisasjonen i landet.

I denne organisasjonen ble 35 nordmenn skutt. – Det som framfor alt forenet deltakerne var et sterkt ønske om å bidra til mer motstand i Norge.

«Osvaldgruppa» gjennomførte flere kjente sabotasjeaksjoner. Blant annet i februar 1942 da stasjonsbygningen på Oslo Vest og Oslo Øst ble sprengt i protest mot at Quisling samme dag på Akershus slott ble innsatt som «Ministerpresident» av Reichskommissar Terboven.

Sprengningen av det norske statspolitietts hovedkontor i Henrik Ibsensgate fant sted i august 1942. I april 1943 aksjonerte organisasjonen mot den tyske tvangsutskrivning av norsk arbeidskraft ved å sprengte arbeidskontoret i Pilestredet i Oslo.

Bildet side 55: Under og like etter krigen var det knapphet på tekstiler. Fallskjermene ble derfor etter bruk sydd om til klesplagg. Her ser vi Liv Monsrud, Josefs hustru, som brud 29. mai 1947 i brudekjole sydd av fallskjermstilke.

Gestapos tortur og Josefs mirakuløse måte å berge livet på

Unggutt Josef ble arrestert i Hemsedal høsten 1942. Gestapo visste om hans delaktighet i aksjonen mot Oslo Øst og statsakten på Akershus.

Josef fikk kjenne Gestapos torturmetoder og selv visste han hva han hadde i vente.

Et tysk ektepar som hadde hytte vest for Harestuvannet, kjente Josef fra tidligere år, og det ble hans redning. Ekteparet var i festlig lag sammen med en høyerestående tysk offiser. Fruen hadde fødselsdag denne festkvelden. Offiseren ba henne derfor framsette sitt høyeste ønske. Hun ønsket unggutten Josef friggitt. Ønsket ble oppfylt – Josef slapp fri. De øvrige i Josefs gruppe ble henrettet.

Etter fengselsoppholdet på Møllergata, opprettholdt Josef likevel en fantastisk tillit både til «Osvaldgruppa» og SIS. Begge disse organisasjonene satset og stolte på ham fullt ut. Et lite tankespinn omkring andre muligheter er nærliggende. Tyskerne kunne valgt ham som spion og han kunne blitt et verdifullt bidrag for dem. Det passer derfor å sitere en av karene fra Rudsetergjengen i denne anledning. Han sa om Josef: «Du var heldig som ikke ble skutt.»

Livslangt kameratskap

Brødrene Monsrud forteller at det gode kameratskapet med Einar Hagness og Thurn-Basberg ble meget godt fastspikret under krigsårene. Livsvarige bånd ble knyttet, og de ble venner for livet.

Familien Monsrud var fullt klar over hvilken risiko de løp i motstandsarbeidet. Sikring og hjelp til radiostasjoner og våpenslipp ville ført til dødsstraff for flere av familiens medlemmer. Til tross for dette sa de aldri nei til å hjelpe.

Einar Hagness døde for et par år siden. Thurn-Basberg bor nå størstedelen av året i Spania. Han forteller at han fortsatt har tanker og minner rettet mot Hadeland og hans gode venner i Monsrudfamilien.

Hjelm Waage Thurn-Basberg ville gjerne vise sin takknemlighet overfor familien Monsruds vilje til alltid å yte hjelp og bistand under krigsårene. Familien Monsrud ønsket ikke å ta imot noe personlig bidrag. De ønsket at midlene skulle komme fellesskapet tilgode.

Som leder av familiestiftelsen *Ida og Hagbart Waage*, sørget Thurn-Basberg for at familien Monsruds ønske ble oppfylt. Store tilskudd har kommet humanitære foreninger i Lunner og Gran kommuner tilgode de siste årene. Hjelm Waage Thurn-Basbergs bidrag i denne sammenheng er en indirekte påskjønnelse og takk til familien Monsrud.

Monsrudfamiliens krigsinnsats æret – Fjelltopp i Antarktis kalt Monsrudnabben

I september 1988 kom et brev fra Norsk Polarinstitutt til familien Monsrud. Det hadde bestemt å oppkalle et *fjellområde* i Dronning Maud land i Antarktis, etter motstandsorganisasjoner og motstandsfolk under krigen. Hele partiet er kalt *Heimefrontfjella*.

Enkelte større partier av fjellområdene er oppkalt etter de største illegale organisasjonene, de enkelte fjelltopper innenfor disse etter enkeltpersoner, familie eller bygdelag som gjorde en spesiell god innsats.

Kartbladene for Heimefrontfjella inneholder mange kjente navn fra motstandskampen. Her finner vi blant annet navnet *Monsrudnabben*, til minne om den innsats familien Monsrud på Harestua gjorde under krigen.

KILDER:

Intervju med Rolf og Josef Monsrud.

Trygve Christensen: «Marka og krigen». 1993.

Asbjørn Sunde: «Menn i mørket». Oslo 1987.

Bjørn Rørholt: «Usynlige soldater». Oslo 1990.

Fotografier lånt av: Rolf og Josef Monsrud, Hjelm Waage Thurn-Basberg.